Christenen daarom tot de Europeesche eenheid kunnen leveren, is dat zij elkaar opnieuw leeren vinden in de erkenning van de regeermacht van Christus over alle dingen, zoodat zij inderdaad weer geestelijke broeders en zusters van elkaar zijn, vrije kinderen van denzelfden hemelschen Vader, die vol zijn van toewijding om door hun leven een overtuigend bewijs te geven van de werkelijke kracht van Christus door het Evangelie.

Willen zij den weg naar zulk een Europeesch herstel inslaan, dan zal de ernst van hun streven moeten blijken uit het verzet dat zij bieden tegen ieder streven, dat er op is gericht hen van dien weg af te leiden.

Zoo'n vijandig streven is b.v. het forceeren van een uiterlijke, federatieve Europeesche eenheid zonder dat dit geestelijk réveil nog heeft plaats gehad. Men dwingt daardoor immers de Christenen van verschillende herkomst en traditie met elkaar te praten nog voordat zij hebben geleerd hoe zij als Christenen met elkaar behooren te praten. En het gevolg zal zijn, dat zij het alleen maar over de loonen en de prijzen en de Russen zullen hebben. Door deze kortzichtige, puur uitwendige, Europeesche eenheid, die men thans per conferentie en partijbesluit wil vaststellen, maakt men het doel van een werkelijke Europeesche eenheid daarom alleen maar meer onbereikbaar.

Ook het besluit tot vorming van een Atlantisch of Europeesch leger is gevaarlijk door de wijze waarop dit besluit is genomen. Men had hierbij n.l. moeten spreken over de waarborgen, die men voor de handhaving van de onderlinge zelfstandigheid van de bij dit leger betrokken staten wilde geven. Daarvoor kan men b.v. vaststellen, dat de noodzaak tot de vorming van dit Atlantische leger thans voorkomt uit de bedreiging door Sovjet Rusland, zoodat, bij wegvallen van deze bedreiging in een anderen tijd, deze noodzaak van een Atlantisch leger ook wegvalt, en de Europeesche landen eenerzijds en de Amerikaansche anderzijds weer in goede verstandhouding hun eigen defensie-aangelegenheden kunnen regelen. In de plaats daarvan verklaarde men echter, dat de oprichting van dit Atlantische leger een belangrijke inperking van de souvereiniteit van de staten beteekent, terwijl men dit dan nog min of meer een aanbeveling voor deze te vormen strijdmacht achtte. In plaats van het geestelijke réveil, dat voor het herstel van Europa broodnoodig is, stelt men op die manier de vorming van een Atlantische militaire oppermacht! In den tijd van de soldatenkeizers, die over de eenheid van 't Romeinsche Rijk moesten waken, was het weinig anders.

Ook zal 't wenschelijk zijn, als men alsnog bepaalt, dat niet de geheele nationale strijdmacht in deze Atlantische eenheid wordt ondergebracht. Het zal van groot belang zijn, dat een deel van de nationale strijdmacht ter volledige beschikking blijft van de nationale regeeringen, zulks als paedagogisch centrum van een te vormen kader en mede als concentratiepunt van de goede nationale gevoelens die nog in het volk leven.

(Hierbij zwijgen wij nog van het voor Nederland uitzonderlijke gevaar, waar Prof. Gerretson op wees, n.l. dat de mogelijkheid wordt geschapen, dat het Atlantische opperbevel besluit de verdediging van Nederland op te geven en de Nederlandsche divisies gelast de Atlantische belangen op IJsland of aan de Pyreneeën te verdedigen.)

Er zijn echter ook nog andere voorstellingen, die de Christenen van den weg van een nationaal herstel en van een Europeesch herstel afbrengen. We gelooven, dat het vooral deze drie zijn, die verwarring kunnen brengen:

1e. De verwachting, dat Europeesch herstel pas kan komen na een Russische bezetting.

2e. De meening, dat de groote kerkhervorming van de 16e eeuw de oorzaak is van de Europeesche verdeeldheid, en dat alleen een nieuwe onderwerping van de Europeesche volken aan het pauselijke gezag eenheid en herstel kan brengen.

3e. De meening, dat de verdeeldheid van Europa het gevolg is van het confessionalisme, dat de hervormers niet wilden prijsgeven.

We willen daarom besluiten met een korte bespreking van elk van deze drie meeningen.

Dr A. J. VERBRUGH.

DEUTERONOMIUM 32 : 1—5.

Staten-vertaling.

Neig, hemel, nu ik spreken zal, de ooren,
gij aarde, hoor de woorden van mijn mond.
Mijn leer druip' als een regen in de voren,
mijn spreken zij een dauw op dorren grond,
als frissche regens, die de weiden drenken,
als droppels, dat de droge akkers juichen.
Den grooten naam des HEEREN zal 'k gedenken.
Ik roep u, om voor onzen God te buigen!

Hij is een rots, gericht zijn al Zijn wegen;
volmaakt is 't werk van Zijn rechtvaardigheid
en nooit is tot het onrecht Hij genegen,
Die eeuwig in de waarheid Zich verblijdt.
Ja, Israel heeft het tegen Hem verdorven
en om hun schande zal men hen verachten.
Hij had Zijn volk tot kind'ren Zich verworven.
Wie mocht dan ooit van hen dit kwaad verwachten?

Melodie: Beza „Les saincts cantiques". *A. v. B.*

UIT DE SCHRIFT

Onwaardig eten van het waarachtige sacrament

> Want zelf heb ik (door betrouwbare overlevering) van den Heere ontvangen, wat ik ook aan u overgegeven heb, dat de Heere Jezus in den nacht, in welken Hij overgeleverd werd, een brood nam en het, nadat Hij gedankt had, brak en zeide: Dit is mijn lichaam voor u; doet dat tot Mijn gedachtenis. Evenzoo ook den beker, na het gebruiken van den maaltijd, zeggende: Deze drinkbeker is het nieuwe verbond in mijn bloed. Doet dat, zoo dikwijls als gij dien drinkt, tot Mijn gedachtenis. Want zoo dikwijls als gij dit brood eet en den beker drinkt, verkondigt gij den dood des Heeren, totdat Hij komt. Wie dus op onwaardige wijze het brood eet of den beker des Heeren drinkt, die zal schuldig zijn aan het lichaam en het bloed des Heeren.
> 1 Kor. 11 : 23—27.

Een van de ergste zonden, waardoor de gemeente van Korinthe haar Heer en Heiland bedroefde, was het ontheiligen van den „maaltijd des Heeren".

Deze maaltijd — het Heilig Avondmaal — werd elken Zondag gehouden. En wel ná en in aansluiting mèt het z.g. liefdemaal.

Om zich goed te kunnen voorstellen hoe het in dezen met de korinthische gemeente stond, moeten we weten, dat de eerste christenen 's Zondags tweemaal samenkwamen. 's Morgens vroeg „bij het hanengekraai" en 't avonds omstreeks den tijd van den avondmaaltijd. Naar dezen Zondagavondmaaltijd namen de geloovigen steeds hun avondeten mee. Wat op deze wijze aan voedsel werd meegebracht gaf men aan den voorganger. En tijdens den eeredienst werd van het samengebrachte brood, vleesch en wat er verder aan spijzen en dranken mocht zijn, een liefdemaaltijd aangericht. Rijk en arm, voornaam en gering, vrije en slaaf, waren daarbij als gasten van den opgestanen Heer volkomen aan elkaar gelijk. Men zat zonder rekening te houden met rang of stand door en naast elkaar. Allen kregen evenveel en beleefden in de gemeenschap met Christus ook de waarachtige gemeenschap met elkaar. En aan het eind van dezen liefdemaaltijd, als een bekroning, een voleinding daarvan, werd de maaltijd des Heeren — het Heilig Avondmaal — gevierd.

Door de Korinthiërs werd nu deze Avondmaalsviering op 'n schandelijke wijze ontheiligd. Want men had van de liefdemaaltijden een weerzinwekkende caricatuur gemaakt. Zeker, ze werden nog wel gehouden. En allen namen nog wel het voor den Zondagavondmaaltijd bestemde eten mee naar de vergadering der huisgemeente. Maar bij het daarin gehouden liefdemaal at ieder het door hem zelf meegebrachte voedsel op. Met dit gevolg, dat de rijken overdadig aten en dronken van het fijnste voedsel en de kostbaarste dranken, terwijl de armen niet eens genoeg hadden om hun honger te stillen. En nadat zoo de liefdemaaltijd (!!!) gehouden was, ging men tot overmaat van geestelijke ongevoeligheid en heiligschennis óók nog het Heilig Avondmaal vieren!

***

Om nu de Korinthiërs tot inzicht in en bekeering van deze zonde te brengen, gaat Paulus vertellen wat het Heilig Avondmaal is en hoe het moet worden gevierd. En hij doet dat door nauwkeurig weer te geven wat de Heere bij de instelling van zijn Avondmaal deed en sprak.

Het eerste wat hij dan accentueert is dit, dat deze maaltijd van Jezus Christus is! Hij stelde dien in. Hij handhaaft hem de eeuwen door. Hij is daarbij de alleen Handelende, de alleen Gevende, de alleen Voedende. En het is nu de wil van Christus, dat bij iedere nieuwe Avondmaalsviering precies zóó zal worden gehandeld als Hij eenmaal deed en precies dát zal worden gezegd wat Hij eenmaal sprak. Wat onze Heiland in den nacht in welken Hij overgeleverd werd deed en sprak, blijft de volstrekte, onveranderlijke norm voor alle gedachten, begeerten en handelingen der kerk bij elke avondmaalsviering. Alleen wanneer precies zoo gehandeld en gesproken wordt als Christus handelde en sprak, zal er van een werkelijken „maaltijd des Heeren" sprake zijn. Alleen dan is Christus aanwezig, alleen dan is Hij de Gastheer, alleen dan doet en geeft Hij wat Hij beloofde. Is de kerk of zijn haar leden hierin ontrouw, dan wordt de avondmaalsviering — die dan geen avondmaalsviering meer is! — een ijdele vertooning, ja, een Godslastering en een vloek

Het eerste wat Christus naar Paulus' verhaal bij de instelling van het Heilig Avondmaal deed, was: brood nemen, God danken, het brood breken en zeggen: Dat is mijn lichaam voor u!

Er is ontzaglijk veel over deze woorden geschreven. Iemand heeft eens gezegd, dat we den preciesen inhoud daarvan nooit zullen kunnen weergeven. En wie in de geschiedenis van de kerk met deze woorden heeft zien worstelen zal dat graag toegeven. Maar al is de nauwkeurige omschrijving van den inhoud van dit korte zinnetje en speciaal van het woordje „is" uiterst moeilijk, desalniettemin is de bedoeling en strekking van deze woorden van Christus zoo simpel en klaar, dat een kind die kan verstaan. Christus noemt het brood, dat Hij breekt en uitreikt, zijn lichaam. Zijn lichaam, dat voor zijn kerk in den dood wordt overgegeven. En daarmee, dat Hij aan de zijnen dat brood geeft, geeft Hij hun tegelijk en waarachtig zijn lichaam. Dat wil zeggen: Christus geeft met het brood, onder het teeken van het brood, aan zijn kerk alles wat Hij met zijn dood voor haar verwierf. Hij maakt in en door het Avondmaal zijn voor zijn gemeente gedoode lichaam tot haar eigendom. Hij schenkt het haar bij iedere Avondmaalsviering.

En op dezelfde wijze waarop Christus van het brood sprak, sprak Hij ook van den beker. Deze beker, zoo zei Hij, is het nieuwe verbond. Hij is de nieuwe levensorde, de nieuwe gemeenschap, waarin God met zijn volk leven wil. Die beker is dat verbond. Wie hem drinkt, krijgt daar deel aan, wordt daarin geplaatst. En deze werking heeft deze beker door Christus' bloed. De beker schenkt dat door de kracht van den door Hem onderganen dood.

Het brood is het lichaam des Heeren, aldus Calvijn, omdat het zeker getuigt, dat het daardoor aangeduide lichaam aan ons gegeven wordt, of, anders gezegd: omdat de Heere, ons dat zichtbare teeken toereikend, ons tegelijk ook zijn lichaam schenkt. Want Christus is geen bedrieger, dat Hij door middel van ijdele teekenen een spel met ons spelen zou [1]). Het is daarom voor Calvijn buiten geschil, dat de waarheid (dus de verlossende kracht van Christus' dood, of anders gezegd: Christus' geofferde lichaam) met haar teeken verbonden is. Dat wil zeggen, dat wij, wat de Geestelijke kracht ervan betreft, niet minder Christus' lichaam deelachtig worden als wij het brood eten [2]). Kortom: het lichaam van Christus wordt ons in het Avondmaal realiter (zooals men gewoonlijk zegt), dat wil zeggen: waarachtig gegeven, opdat het voor onze zielen een zaligmakende spijze zou zijn [3]). En evenzoo wordt ons met en door den beker Gods verbond geschonken.

***

Met bizonderen nadruk heeft Christus voorts gezegd, dat het Avondmaal tot zijn gedachtenis moet worden gevierd. Telkens als het Avondmaal wordt gevierd, moeten dus allen, die daaraan deelnemen met heel hun hart aan Christus denken en zich Hem en zijn werk herinneren. Christus geeft in het Avondmaal zijn lichaam en bloed. Dat wil zeggen: Zichzelf met alles wat Hij voor zijn volk verworven heeft! En nu moet zijn gemeente op haar beurt in haar hart met Hem bezig zijn. Zij moet zijn woorden en daden overdenken. Ze moet de herinnering aan Hem vernieuwen. Anders gezegd: de zijnen moeten met nieuwe liefde en kracht naar zijn woord, zijn evangelie, luisteren. Het opnieuw „ter harte" nemen.

En wanneer nu de kerk zoo Avondmaal viert, verkondigt zij den dood van haar Heer en Heiland. Zij doet dat dan. Neen, die verkondiging is niet een toevoegsel, een soort appendix van het Avondmaal! Het ware Avondmaal-vieren is die verkondiging zelf. Als het naar 's Heeren inzettingen wordt gevierd is het een uitroepen van, ja, een jubelen over het wonder, de kracht, de genade die in den dood van Christus openbaar werden ter verlossing der wereld.

Maar — als het Avondmaal, op wat voor wijze ook, niet naar den wil van Christus wordt gevierd, dan vergrijpen zich de deelnemers aan het lichaam en het bloed des Heeren, dan behooren zij onmiddelijk bij de menigte, die Christus eenmaal naar Golgotha dreef en Hem aan het kruis sloeg. Voor hen is dan het Avondmaal geen bron van heil, maar het wordt hun een instrument van verharding en vloek. Zij ontvangen den levenden Christus niet. Ten slotte houden ze in hun handen niets dan het naakte, kale teeken — een stukje brood en een beker wijn

En weer komt die oude, altijd opnieuw opduikende, vraag op ons af: is dan het Avondmaal voor zulke Avondmaalgangers geen waar, vol, echt sacrament?

Maar ook nu zullen we naar Calvijn luisteren als hij ons voorhoudt, dat de sacramenten altijd ware, echte, krachtige sacramenten blijven als ze naar de instelling van Christus worden uitgereikt. Ik beken en daarom voeg ik het er duidelijk aan toe, dat het lichaam van Christus zoowel aan de boozen als aan de goeden wordt aangeboden. En dat is voldoende om te bewijzen, dat de kracht van het sacrament en de trouw Gods ook in het aan onwaardigen bediende sacrament ongeschonden blijft. Want God beeldt daarin voor de boozen het beeld van het lichaam van zijn Zoon niet

[1]) Panis est Christi corpus: quia certo testetur exhiberi nobis corpus illud quod figurat: vel quia Dominus visibile illud symbolum nobis porrigendo una dat etiam nobis suum corpus: neque enim fallax est Christus, qui vacuis figuris nos ludat.

[2]) Illud mihi est extra controversiam, veritatem hic cum suo signo coniunctam esse: hoc est, non minus vere nos, quantum ad vim spiritualem attinet, participes corporis Christi fieri, quam pane vescimus.

[3]) Realiter (ut vulgo loquuntur), hoc est, vere nobis in coena dari Christi corpus, ut sit animis nostris in cibum salutarem.